

Pesti Központi Kerületi Bíróság
20.P.50.841/2022/11.

A Pesti Központi Kerületi Bíróság

a Kerekes és Társai Ügyvédi Iroda (1154 Budapest, Őrjáró tér 5., ügyintéző: dr. Ölveczky István ügyvéd) által képviselt
felperesnek

a Törös Ügyvédi Iroda (1065 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 53., ügyintéző: dr. Törös Judit ügyvéd) által képviselt

OTP Faktoring Zrt. (1066 Budapest, Mozsár utca 8.) **I. rendű alperes és**

OTP Bank Nyrt. (1051 Budapest, Nádor u. 16.) **II. rendű alperes ellen**

devizaszerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében meghozta az alábbi

K Ö Z B E N S Ő Í T É L E T E T :

A bíróság megállapítja, hogy a felperes és az ELLA Első Lakáshitel Kereskedelmi Bank Zrt. között 2008. április 30. napján 61181683 nyilvántartási számon létrejött és K11060-0-3/2005/2008/2/O számú közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés érvénytelen.

A közbenső ítélet ellen a kézbesítéstől számított tizenöt napon belül fellebbezésnek van helye, melyet a Fővárosi Törvényszéknek címezve a jelen bíróságon lehet elektronikus úton, vagy a nem elektronikusan kapcsolatot tartó fellebbező fél esetén papír alapon, 3 példányban benyújtani.

A másodfokú bíróság a fellebbezést tárgyaláson kívül bírálja el, kivéve, ha a felek bármelyike tárgyalás tartását kéri, a bíróság azt indokoltnak tartja, vagy tárgyaláson fogantatosítható bizonyítást kell lefolytatni. A fellebbező félnek a tárgyalás tartására irányuló kérelmét a fellebbezésében kell előterjesztenie. A fellebbező fél ellenfele a fellebbezés kézbesítésétől számított tizenöt napon belül tárgyalás tartását kérheti.

A felek kérelme alapján sem kell tárgyalást tartani, ha az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 379. § és 380. §-ban meghatározott okból kell hatályon kívül helyezni, a fellebbezés csak a perköltség viselésére vagy összegére, illetve a meg nem fizetett illeték vagy az állam által előlegezett költség megfizetésére vonatkozik, a fellebbezés csak a teljesítési határidővel vagy a részletfizetés engedélyezésével, illetve az előzetes végrehajthatósággal kapcsolatos, vagy a fellebbezés csak az ítélet indokolása ellen irányul.

INDOKOLÁS

- [1] A felperes mint adós és az ELLA Első Lakáshitel Kereskedelmi Bank Zártkörűen Működő Részvénytársaság mint hitelező 2008. április 30. napján 61181683 számon „Önálló zálogjoggal biztosított devizahitel kiváltási célú kölcsönszerződés deviza alapú kölcsönhöz életbiztosításhoz kapcsolódóan” elnevezésű kölcsönszerződést kötöttek egymással. A kölcsönszerződéssel egyidejűleg a felek önálló zálogjogot alapító szerződést, valamint hitelkeret-szerződést is kötöttek egymással, mely szerződéseket dr. Gosztonyi Júlia közjegyző K11060-0-3/2005/2008/2/O. ügyszámon foglalta közjegyzői okiratba.
- [2] A kölcsönszerződés 1. pontja szerint a hitelező 64.686,-CHF összegű, legfeljebb 11.475.000 Ft-nak megfelelő összegű kölcsönt nyújtott a felperesnek a 25904/14/A/134. helyrajzi számú, természetben a 1138 Budapest, Úszódaru utca 6. II. emelet 8. szám alatti ingatlanon alapított önálló zálogjog fedezet mellett, különös tekintettel arra, hogy az adós az Axa Biztosító Zrt. -vel 11100690 kötvényszámon Ariane A6106 módozatú életbiztosítási szerződést kötött. A kölcsön célja a Magyar Külkereskedelmi Bank Nyrt. kölcsönt nyújtónál K50 167597600 CHFLAK azonosító számon 2008. április 10. napján fennálló 58.770,- CHF összegű kölcsön kiváltása volt.
- [3] A kölcsönszerződés 3. pontja szerint a kölcsön futamideje 20 év. A kölcsön végső lejáratára 2029. március 30. A törlesztőrészletek száma 240 hónap. A kölcsön kamatlába változó, a szerződéskötéskori mértéke évi 4,35 %. A bank által egyoldalúan változtatható kezelési költség induló mértéke 1,9%. A kölcsön induló teljes hiteldíjmutatója 6,76 %. A kölcsön induló havi törlesztő összege 336,91 CHF. Az ügyleti kamat és a kezelési költség havonta esedékessé váló része együttesen képezi a havi törlesztő részlet összegét. Az adós a havi törlesztő összeg megfizetésén túl az életbiztosítás feltételeihez igazodóan tőketörlesztés megfizetésére is köteles.
- [4] A kölcsönszerződés 10. pontja szerint „a kölcsön kockázataival kapcsolatban az adós kijelenti, hogy az erre vonatkozó, hitelező által részére nyújtott részletes tájékoztatást megismerte, megértette, a devizahitel igénybevételével együtt járó és kizárólagosan őt terhelő kockázatokkal tisztában van. Tudomása van különösen azon árfolyamkockázatról, hogy a futamidő alatt a forintnak a svájci frankhoz viszonyított árfolyamának kedvezőtlen változása (azaz a folyósításkor érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyamának gyengülése) esetén a devizában megállapított törlesztő részletek forintban fizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet. Jelen szerződés aláírásával Adós tudomásul veszi, hogy ezen kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben ő viseli. Kijelenti továbbá, hogy az árfolyamkockázatból adódó lehetséges hatásokat alapos megfontolás tárgyává tette, és a kockázatot fizetőképességének és vagyoni helyzetének megfelelően mérlegelve vállalta, a Bankkal szemben igényt az árfolyamkockázatból eredően nem érvényesít.”
- [5] Az ELLA Első Lakáshitel Kereskedelmi Bank Zártkörűen Működő Részvénytársaság elnevezése a Fővárosi Bíróság mint Cégbíróság Cg.01-10-045097/95. számú határozata szerint AXA Kereskedelmi Bank Zártkörűen Működő Részvénytársaságra változott 2008. augusztus 8. napjával. Ezt követően az AXA Kereskedelmi Bank Zártkörűen Működő Részvénytársaság beolvadt az AXA Bank Europe SA társaságba. A Fővárosi Bíróság mint Cégbíróság Cg.01-10-045097/119. számú végzésével jegyezte be az átalakulást a cégjegyzékbe.

- [6] Miután a felperes a kölcsönszerződésből eredő fizetési kötelezettségeinek többszöri felszólításra sem tett eleget, az AXA Bank Europe SA Magyarországi Fióktelepe mint az AXA Bank Europe SA törvényes képviselője dr. Gosztonyi Júlia közjegyző előtt, a 11060/Ü/2989/2014. ügyszám alatt kiállított közjegyzői okiratba foglaltan, 2014. szeptember 25. napi hatállyal felmondta a kölcsönszerződést.
- [7] Az AXA Bank Europe SA 2015. március 25. napján kelt levelében tájékoztatta a felperest a DH törvények által előírt elszámolás eredményéről. Az elszámolás felülvizsgáltkak minősül.
- [8] Az AXA Bank Europe SA törvényes képviselőjeként az AXA Bank Europe SA Magyarországi Fióktelepe és a II.r. alperes között létrejött üzletág átruházási szerződés értelmében 2016. november 1. napjával a perbeli kölcsönszerződésből eredő követelés jogosultja a II.r. alperes lett, aki a követelést az I.r. alperesre engedményezte.
- [9] A kölcsönszerződésből eredő követelés behajtása érdekében a felperessel szemben dr. Andris Ildikó Önálló Bírósági Végrehajtó előtt 410.V.0878/2021. ügyszámon végrehajtási eljárás van folyamatban, melyet a bíróság a jelen per jogerős befejezéséig felfüggesztett.
- [10] Felperes végleges keresetében kérte, hogy a bíróság állapítsa meg a 2008. április 30. napján a II.r. alperesi jogelődde, az Ella Első Lakáshitel Kereskedelmi Bank Zrt-vel aláírt 61181683. nyilvántartási számú deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés teljes érvénytelenségét. Kérte az I. r. alperest a szerződés érvénytelenségéből eredő jogkövetkezmények tülésére kötelezni. A kölcsönszerződés teljes érvénytelensége jogkövetkezményeinek levonása körében felperes kérte, hogy a bíróság a kölcsönszerződést a határozathozatalig terjedő időre nyilvánítsa hatályossá és felperesnek az I. r. alperes felé fennálló fizetési kötelezettségét 5.766.400.- forintban állapítsa meg.
- [11] A felperes keresetét arra alapította, hogy az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás nem volt világos és érthető, ezért az árfolyamkockázatot felperesre telepítő rendelkezései a kölcsönszerződésnek tisztességtelenek és ezért a kölcsönszerződés érvénytelen.
- [12] Felperes hangsúlyozta, hogy az ügyféltájékoztatót nem kapta meg, az abban szereplő tájékoztatást nem ismerte meg. A felperes elismerte, hogy látta az ügyféltájékoztatót. Felperesi álláspont szerint azonban ez nem bizonyítja azt, hogy az ügyféltájékoztatót megismerte és hogy elmagyarázták az abban foglaltakat neki. A felperes azt is vitatta, hogy az írásos ügyféltájékoztató megfelelően tartalmazta a korlátlan árfolyamkockázatról szóló tájékoztatást. Úgy nyilatkozott azonban, hogy perbeli esetben ennek azért nincs jelentősége, mert az írásos ügyféltájékoztatót a felperes nem kapta meg, az abban foglaltakat nem ismerte meg, ezért eleve csak a kölcsönszerződés I.10. pontjában szereplő tájékoztatás megfelelőségét kell a bíróságnak vizsgálnia, mivel csak azt a tájékoztatást kapta meg a felperes. A kölcsönszerződés I.10. pontjában szereplő tájékoztatásban pedig biztos, hogy nem szerepel az, hogy korlátlan az árfolyamkockázat.
- [13] Felperesi álláspont szerint nem elég csak azt aláírni, hogy megkapta az árfolyamkockázatról a tájékoztatást az ügyfél, hanem magát a tájékoztatást is alá kell írnia. A régi Ptk. 205/B. §-a értelmében ha az általános szerződési feltételek (ÁSZF) szabályai különböznek a szokásostól, akkor az ÁSZF-t alá kell íratni az ügyféllel ahhoz, hogy az a szerződés részévé váljon. A devizaszerződéseknél nyilvánvalóan különbözött az ÁSZF a korábban szokásosaktól. A Hpt.

203. §-ának a szerződéskötéskor hatályos szövege pedig úgy szólt, hogy alá kell íratni az ügyféllel a kockázatfeltáró nyilatkozatot. A perbeli esetben nem lett a kockázatfeltáró nyilatkozat aláírva, hanem csak maga a kölcsönszerződés, amiben szintén volt ugyan kockázatfeltáró nyilatkozat, de az egy sokkal szűkszavúbb, rövidebb kockázatfeltáró nyilatkozat volt. Mivel azonban csak ezt írta alá felperes, ezért csak ennek a tartalmát kell vizsgálni, az alá nem írt kockázatfeltáró nyilatkozat nem vált a szerződés részévé.

- [14] Tartalmilag sem volt megfelelő sem az ügyféltájékoztatóban, sem a kölcsönszerződés I.10. pontjában szereplő árfolyamkockázati tájékoztatás, mert nem volt bemutatva benne a pénzügyi mechanizmusa az árfolyamkockázatnak. Az alperesi jogelőd nem vizsgálta az árfolyamkockázatot a felperes jövedelmének tükrében, nem is kezelte ezt az árfolyamkockázatot a szerződésben és ebből látszik, hogy maga az alperesi jogelőd sem tekintette korlátlanak az árfolyamkockázatot. Az árfolyamkockázati tájékoztatóban szereplő „jelentős kockázat”-nak nem szinonimája a „korlátlan kockázat”, abból, hogy jelentős a kockázat, nem kellett az ügyfeleknek tudniuk, hogy korlátlan a kockázat. Felperes hangsúlyozta, hogy az intervenciós sávot egy hónappal a szerződéskötés előtt szüntették meg, de erről ő nem lett tájékoztatva a bank által. Arról is tájékoztatni kellett volna a felperest, hogy ennek eredményeként a forint árfolyam a gazdasági trendekhez fog idomulni és nem lesz korlátok között tartva. Alperesi jogelőd feladata lett volna annak vizsgálata, hogy a felperes jövedelméből törleszthető-e egy olyan mértékű törlesztőrészlet növekedés, mely a perbeli kölcsönszerződésből következett.
- [15] Felperes előadta, hogy az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EUB) C-670/2020 számú ügyben hozott döntése értelmében nincs annak jelentősége, ha a fogyasztó arról tesz nyilatkozatot a szerződéskötéskor, hogy teljeskörű feltárást kapott az árfolyamkockázattal kapcsolatban, mert a fél nem tudhatja, hogy mi az a teljeskörű tájékoztatás. A C-670/2020-es EUB döntésben kimondásra került, hogy a pénzügyi kockázat mechanizmusát kell kötelezően bemutatni, tehát alperesi jogelődnek a törlesztő részletek változását kellett volna bemutatnia az árfolyamkockázati tájékoztatóban.
- [16] Felperes hangsúlyozta, hogy számtalan EUB döntés született arról, hogy akkor megfelelő a kockázatfeltárás, hogyha a fél a saját pénzügyi helyzetének ismeretében mérlegelni tudja, illetve átlátja, hogy milyen gazdasági következményei lesznek az árfolyamváltozásnak. Az lett volna a megfelelő tájékoztatás, ha arról is kap tájékoztatást a felperes, hogy a törlesztő részlete a devizaszerződés alapján lehet, hogy meg fogja haladni a forinthitelek törlesztő részletét és ha arról is kap tájékoztatást, hogy a hitelkérelemhez bejelentett jövedelmét lehet, hogy meghaladja a törlesztő részlet. Az, hogy emelkedhet, meg csökkenhet az árfolyam és így a törlesztő részlet, az nem elég tájékoztatás, mert ebből még nem tudja az ügyfél a különböző hitelkonstrukciókat összehasonlítani. Nincs annak jelentősége, hogy tényleg meghaladta-e a felperes jövedelmét a törlesztő részlet, mivel a tisztességtelen feltétel akkor is tisztességtelen feltétel, ha végül nem kerül alkalmazásra. Nem a tényleges törlesztőrészlet emelkedéstől függ tehát a tájékoztatás tisztességtelensége, hanem attól, ha nem megfelelő a tájékoztatás, mert nem tudja a fél abból a gazdasági következményeit felmérni az árfolyamkockázatnak. Felperesi álláspont szerint az alperesi jogelőd maga sem volt tisztában vele, hogy korlátlan az árfolyamkockázat, ezért erről nem is tájékoztatta a felperest. Felperes úgy nyilatkozott, hogy abból következtet erre, hogy a kölcsönszerződésbe semmi olyan elemet nem épített be alperesi jogelőd, ami ezt a korlátlan kockázatot kezelte volna. Ilyen lett volna az árfolyambiztosítás, ilyen lett volna a futamidő limitálás és ilyen lett volna a forintosításról való rendelkezés egy meghatározott árfolyamnál.

- [17] Az alperesek érdemi ellenkérelmükben kérték a kereset elutasítását. Az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatókkal összefüggésben arra hivatkoztak, hogy a perbeli kölcsönszerződésben vállalt árfolyamkockázatról az alperesi jogelőd három tájékoztatást is adott a felperes részére. A felperes először a kölcsönigénylést megelőzően, szóban kapott tájékoztatást. Második tájékoztatásként a felperes a deviza alapú kölcsön igénylése előtt kézhez kapta az alperesi jogelőd által a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete ajánlása alapján készített „Ügyféltájékoztató a devizahitelek kockázatairól” elnevezésű kiadmányát (a továbbiakban: ügyféltájékoztató). Az ügyféltájékoztató átvételét követően a felperes a devizaalapú kölcsön iránti igényét az alperesi jogelőd 209. számú, „kölcsönkérelem” megjelölésű nyomtatvány (a továbbiakban: kölcsönkérelem) megfelelő kitöltésével és aláírásával terjesztette elő. A harmadik tájékoztatást a kölcsönszerződés I.10. pontjában foglaltak jelentették. Amikor a felperes közjegyzői okiratba foglaltan aláírta a kölcsönszerződést, akkor ismételten megerősítette a korábban kapott tájékoztatások tudomásul vételét.
- [18] Az alperesek utaltak arra, hogy az EUB C-51/17 számú ügyben hozott előzetes döntés [77]. pontja értelmében az ügyféltájékoztató, a kölcsönkérelem (első sorban a Kockázatfeltáró Nyilatkozat) alapján kell megvizsgálni az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás tisztességességét. Az ügyféltájékoztató bevezető része egyértelműen és világosan ismertette a kölcsönszerződés deviza, illetve deviza alapú jellegét. Az ügyféltájékoztató ismertette azt, hogy a kölcsönszerződés alapján az alperesi jogelőd olyan kölcsönt/hitelt nyújtott a felperesnek, amely összegét nem forintban, hanem valamely más pénznemben határozták meg. Az ügyféltájékoztató 2. pontja ismertette a felperessel az árfolyamváltozással kapcsolatos kockázatokat, felhívva a felperes figyelmét arra, hogy a hitel devizaneme és a forint közötti árfolyamváltozás hatással van mind a folyósítandó hitelösszegek, mind a törlesztőrészletek (tőke-, kamat és kezelési költség tartozás) mértékére, és rögzítette a törlesztőrészletekre gyakorolt hatását, miszerint „a forint erősödése könnyíti a törlesztési terheken, gyengülése pedig növelheti azokat”. Az ügyféltájékoztató 3. pontja a kamatváltozás hatásait ismertette a törlesztőrészlet tekintetében. Felhívta a felperes figyelmét arra, hogy „a devizaalapú hitelek kamatai a svájci frank kamatemelkedése miatt változhatnak”, valamint arra, hogy „devizakamatemelésre” lehet számítani, és „hosszabb távon a forintkamatláb csökkenése és a devizakamatláb potenciális növekedése jelentősen mérsékelheti a devizaalapú hitelek a forintalapú hitelekkel szembeni, jelenlegi előnyét”. Ugyancsak az ügyféltájékoztató 3. pontjában tájékoztatták a felperest arról, hogy a kölcsönszerződés alapján a bank egyéves kamatperiódust alkalmaz, amin belül „nem módosul a devizában meghatározott törlesztőrészlet mértéke, de ennek forintban meghatározott ellenértéke függ a bank eladási árfolyamától”. Az ügyféltájékoztató 3. pontja konkrét példákkal, egyszerű táblázatos formában ismertette a felperessel a kölcsönszerződés alapján fizetendő törlesztőrészletet meghatározó két alapvető tényező – a CHF kamatláb emelkedésének és a forint árfolyamgyengülésének – a törlesztőrészletre gyakorolt együttes negatív hatásait. Az ügyféltájékoztató 5. pontja összegezte a forint-, illetve deviza-alapú hitelfelvételre vonatkozó döntési helyzetet, és leírta azt, hogy „a devizában nyújtott hiteleknel a forint hitelekkel ellentétben a törlesztőrészlet alapját képező tőke, illetve kamat mértéke is változhat, ezáltal a devizaalapú hitelek havi törlesztőrészletei a forinthiteleknel gyakrabban és nagyobb mértékben ingadozhatnak”. Továbbá figyelmeztették a felperest arra, hogy „hitelfelvételi döntést ne a jelenlegi kamat- és árfolyamszint alapján maximalizálja – azaz az így kiszámított törlesztőrészletet ne tekintse fixnek, és jövedelméből maximálisan hiteltörlesztésre fordíthatónak -, hanem kalkuláljon a jövőbeni törlesztőrészlet esetleges jelentős ingadozásával, illetve tartós növekedésének lehetőségével is”. Az ügyféltájékoztató 6. pontja ismertette a felperessel azt, hogy „a hitelfelvételkor olcsó devizahitelek kamatterhei ugyanis várhatóan növekedni fognak, ám ennek mértékét senki sem tudja megjósolni”.

- [19] Az alperesek a 209. számú kölcsönkérelem felperes által aláírt példányát nem tudták csatolni. Úgy nyilatkoztak, hogy többszörös jogutódlás történt és emiatt nem fellelhető az irat. Biztos azonban, hogy volt kölcsönkérelem, mert a kölcsönkérelmen van rögzítve az igényelt kölcsön összege, a jövedelmi viszonyok és minden egyéb fontos információ, anélkül nem indulhatott el a hitelezési folyamat. Ezen a kölcsönkérelmen szerepel az a passzus, hogy az ügyfél elismeri, hogy az ügyféltájékoztatót megismerte. Alperesek hangsúlyozták, hogy a felperes perbeli személyes meghallgatása során maga ismerte el, hogy az ügyféltájékoztatót megismerte. Az alperes személyes nyilatkozata pótolja ezt a 209. számú kölcsönkérelemben foglalt írásbeli nyilatkozatot. Előadták, hogy a szerződéskötési folyamat az volt, hogy a kitöltött kölcsönkérelem átadásakor kapta meg az ügyfél az írásbeli ügyféltájékoztatót. Tehát amennyiben a felperes a Brokernet üzletkötőjével tárgyalt és neki adta át a kölcsönkérelmet, akkor az ügyféltájékoztatót is a Brokernet részéről eljáró személynek kellett ismertetni a felperessel. Arról, hogy az ügyféltájékoztató megismertetése pontosan hogy történt (szóban vagy az ügyféltájékoztató átadásával), arról az üzletkötő tudna nyilatkozni, hiszen ő volt az, aki az ügyféltájékoztatót ismertette a felperessel. A kölcsönkérelemben az ügyfél nem az ügyféltájékoztató átvételét ismeri el, hanem az ügyféltájékoztató megismerését. A felperes személyes meghallgatása során ezt el is ismerte, kifejezetten úgy nyilatkozott, amikor elé lett tárva a tárgyaláson az ügyféltájékoztató, hogy ő ezt látta.
- [20] Az alperesek utaltak rá, hogy a kölcsönszerződés I/10. pontja is tartalmazta a kockázatfeltáró nyilatkozatot. A felperes szerződési nyilatkozattal kifejezetten megerősítette az árfolyamkockázat kölcsönszerződésre gyakorolt hatásának az ismeretét, tudomásul vette és vállalta, hogy az árfolyamkockázat korlátlanul, teljes mértékben őt terheli és kijelentette az árfolyamkockázat vonatkozásában azt, hogy alaposan mérlegelte a kölcsönszerződéssel, illetve az árfolyamváltozással kapcsolatos kockázatokat, továbbá saját vagyoni helyzetét és erre tekintettel vállalta azokat.
- [21] Azzal kapcsolatban, hogy az alperesi jogelődnek vizsgálnia kellett, hogy a felperes jövedelméből törleszthető-e a változó összegű törlesztőrészlet, alperesek úgy nyilatkoztak, hogy minden bankban külön osztály foglalkozik azzal, hogy a hitelkérelmek elfogadhatóak-e vagy sem és kifejezetten azt is vizsgálják, hogy a bejelentett jövedelem függvényében elfogadható-e a hitelkérelem. Ugyanakkor az árfolyam változása végtelen módon történhet és a jövedelem is végtelen módon változhat, a végtelen számú verziót pedig értelemszerűen nem lehet megvizsgálni. A hitelkérelem vizsgálatakor tehát az aktuális árfolyamra és a kérelmező aktuális jövedelmére vonatkozóan végzik el a vizsgálatot. Az alperesek hangsúlyozták, hogy az alperesi jogelőd által alkalmazott árfolyamkockázati tájékoztatóból kiderül, hogy nincs felső határa az árfolyam változásának és így a törlesztőrészlet növekedésének és ez hátrányosan befolyásolhatja a gazdasági helyzetét felperesnek. Abból, hogy nincs felső határa a törlesztőrészlet emelkedésének, abból az is következik, hogy elérheti a felperes teljesítő képességét, sőt meg is haladhatja azt. Tehát ami felperes álláspontja szerint a bank feladata lett volna, hogy kiszámítsa, hogy a felperes jövedelme elég-e a megnövekedő törlesztőrészletek finanszírozására, azt a számítást éppen a felperesnek kellett elvégeznie. Az EUB döntések alapján éppen akkor megfelelő az árfolyamkockázati tájékoztató, ha ezt a mérlegelést el tudja végezni az adós. Akkor tudja elvégezni ezt a mérlegelést az adós, ha azzal is tisztában van, hogy korlátlanul nőhet a törlesztőrészlet, mert az árfolyam is korlátlanul változhat, nincs felső határa. Ebben az esetben le kell tudnia szűrni azt a következtetést, hogy a jövedelmét is meghaladhatja a törlesztőrészlet.

- [22] A bíróság úgy ítélte meg, hogy a felperes kereseti kérelmének a jogalapja önállóan elbírálható, ezért a Pp. 341. § (4) bekezdése alapján a kereseti kérelem jogalapja tekintetében közbenső ítéletet hozott.
- [23] **A felperes kereseti kérelme a jogalap tekintetében alapos.**
- [24] A Pp. 265. § (1) bekezdése szerint törvény eltérő rendelkezése hiányában a perben jelentős tényeket annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valósnak fogadja el, továbbá a bizonyítás elmaradásának vagy sikertelenségének a következményeit is ez a fél viseli. A Pp. 266. § (1) bekezdése szerint a bíróság az ellenérdekű fél által beismert, a felek által egyezően előadott, az ellenfél által bírói felhívás ellenére nem vitatott vagy e törvény értelmében nem vitatottnak tekintendő tényállítást valósnak fogadhatja el, ha annak tekintetében kétsége nem merül fel.
- [25] A felperes személyes meghallgatása során úgy nyilatkozott, hogy a Brókernet nevű hitelközvetítő cég kereste fel kölcsönszerződés megkötésére vonatkozó ajánlattal, és a szerződéskötési folyamatot is a Brókerneten keresztül intézte. Rendelkezett annyi pénzzel, hogy kölcsön nélkül is meg tudta volna vásárolni a lakását, de a Brókernetes ügyintéző kifejezetten győzködte őt, hogy jobban jár, ha hitelt vesz fel a lakás megvásárlásához. Kizárólag egyetlen hitelkonstrukciót ajánlott a számára és biztosította arról, hogy nagyon jól jár azzal, ha megköti a kölcsönszerződést. Úgy nyilatkozott, hogy a szerződéskötés folyamatára részletekbe menően nem emlékszik. A Brókernetes üzletkötő nevére sem emlékszik, csak arra, hogy Veronikának hívták. Határozottan állította, hogy nem kapta meg az árfolyamkockázatról az írásos ügyféltájékoztatót. Az üzletkötő szóban sem tájékoztatta a kockázatokról, csak arról tájékoztatta, hogy az ajánlott konstrukció nagyon kedvező a számára, kedvezőbb, mint a forint hitel. Többször járt a bankban is, de a kockázatokról a banki ügyintézők sem tájékoztatták őt. Okiratokat csak a szerződés aláírásakor kapott, de az ügyféltájékoztatót akkor sem kapta meg. Úgy nyilatkozott, hogy a kölcsönszerződés I.10-es pontját aláírásakor elolvasta, de nem szűrte le belőle azt, hogy a hitelkonstrukció milyen kockázatokat hordoz magában, a bankban megnyugtatták, hogy jól fog járni, ha megköti a szerződést. Úgy nyilatkozott, hogy a kölcsönkérelem kitöltésében valószínűleg a Brókernetes üzletkötő segített neki, de nem emlékszik pontosan. Úgy nyilatkozott, hogy a kölcsönkérelmet biztos aláírta és biztos elolvasta. Biztosan látta az ügyféltájékoztatót, de nem tudatosult benne az árfolyamkockázat mértéke. Arra volt kalkuláció, hogy mi lesz a kezdő törlesztő részlet, azt látta és úgy gondolta, hogy az kifizethető. Tudta, hogy változhat a törlesztő részlet, de azt nem, hogy olyan mértékben fog változni, mint amilyen mértékben végül változott, az eszébe sem jutott és senki nem is tájékoztatta őt arról, hogy ez megtörténhet. Arról kalkulációt nem kapott, hogy hogy változhat a törlesztőrészlet. Úgy gondolta, hogy a törlesztőrészlet összege plusz-mínusz 10-15 százalékkal változhat, a bankban is mondták neki ezt a számot.
- [26] A bíróság az alkalmazandó jogszabály körében utal a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (új Ptk.) hatályba lépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény (új Ptké.) 50. § (1) bekezdésére, melynek értelmében ha e törvény eltérően nem rendelkezik, a Ptk. hatálybalépésekor fennálló kötelmekkel kapcsolatos, a Ptk. hatálybalépését követően keletkezett tényekre, megtett jognyilatkozatokra – ide értve az e tények, illetve jognyilatkozatok által keletkeztetett újabb kötelmeket is – a Ptk. hatálybalépése előtt hatályos jogszabályok rendelkezéseit kell alkalmazni.

- [27] Miután a perbeli kölcsönszerződés az új Ptk. 2014. március 15. napján történő hatálybalépését megelőzően, 2008. április 30. napján került megkötésre, a bíróság a fent hivatkozott Ptké. 50. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezések alapján az irányadó jogszabályként a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) rendelkezéseit tekintette irányadónak.
- [28] A perben az nem volt vitatott, hogy a perbeli kölcsönszerződés a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 1.§ (1) bekezdés a) pontja és 3.§ (1) bekezdés b) pontja alapján annak hatálya alá tartozik, továbbá a Hpt. 2. számú mellékletének III. fejezet 13. pontja értelmében lakossági fogyasztási kölcsönnek minősül. Nem volt továbbá vitatott a perben, hogy a felperes fogyasztónak minősül, mind az Ptk. 685.§ d) pontja, mind a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény 2.§ e) és i) pontja alapján.
- [29] A Ptk. 205. § (3) bekezdése szerint a felek a szerződés megkötésénél együttműködni kötelesek és figyelemmel kell lenniük egymás jogos érdekeire. A szerződéskötést megelőzően is tájékoztatni kell egymást a megkötendő szerződést érintő minden lényeges körülményről.
- [30] A Hpt. perbeli kölcsönszerződés megkötésekor hatályos szövege szerint a 203. § (6) bekezdés előírta, hogy olyan lakossági ügyféllel kötött szerződés esetén, amely devizahitel nyújtására irányul, illetőleg ingatlanra kikötött vételi jogot tartalmaz, a pénzügyi intézménynek fel kell tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásulvételét az ügyfél aláírásával igazolja. A Hpt. 203. § (7) bekezdés a) pontja szerint a (6) bekezdésben meghatározott kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kell a devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak hatását a törlesztő részletre.
- [31] A bíróság utal arra, hogy a perbeli szerződés kapcsán is alkalmazandó 13/93/EGK rendelet irányelv szerint a fogyasztó az eladóhoz, vagy a szolgáltatóhoz képest hátrányos helyzetben van mind a tárgyalási lehetőségei, mind az információs szintje tekintetében, és erre a szerződő felek között fennálló információs egyensúlytalansági helyzetre figyelemmel írta elő a Hpt., hogy - a Ptk. 205. § (3) bekezdésében foglaltakat meghaladó - tájékoztatási kötelezettsége van a pénzintézeteknek a deviza alapú kölcsönszerződések esetében a fogyasztóra háruló kockázat tekintetében.
- [32] A Ptk. 205/A. § (1) bekezdése szerint általános szerződési feltételnek minősül az a szerződési feltétel, amelyet az egyik fél több szerződés megkötése céljából egyoldalúan, a másik fél közreműködése nélkül előre meghatároz, és amelyet a felek egyedileg nem tárgyaltak meg.
- [33] A Ptk. 209. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy tisztességtelen az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel, ha a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg. A (4) bekezdés szerint a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések nem alkalmazhatóak a főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötésekre.
- [34] A Kúria 2/2014. PJE határozatának 1. pontja szerint a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezése, amely szerint az árfolyamkockázatot – a kedvezőbb kamatmérték ellenében – korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, amelynek a tisztességtelensége főszabályként nem vizsgálható. A Ptk. 209. § (4) bekezdése

viszont akként értelmezendő, hogy az ilyen rendelkezés tisztességtelensége vizsgálható és az megállapítható, ha az általánosan tájékozódott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor – figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is – nem volt világos, nem volt érthető.

- [35] Az EUB C-776/19. számú eljárásban hozott döntés 91. és 93. pontjai szerint a 93/13/EGK irányelv 3. cikkének (1) bekezdése értelmében a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató között létrejött szerződésben foglalt, meg nem tárgyalt szerződési feltétel abban az esetben tekintendő tisztességtelen feltételnek, ha a jóhiszeműség követelményével ellentétben a felek e szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéz elő a fogyasztó kárára. Valamely szerződési feltétel tisztességtelen jellegének értékelését illetően a nemzeti bíróság feladata továbbá, hogy a 93/13/EGK irányelv 3. cikkének (1) bekezdésében és 5. cikkében megállapított szempontokat figyelembe véve meghatározza, hogy az adott ügy sajátos körülményeire tekintettel egy ilyen feltétel eleget tesz-e a jóhiszeműség, az egyensúly és az átláthatóság ezen irányelvben támasztott követelményének.
- [36] A fogyasztók számára adandó tájékoztatás megfelelősége, annak értelmezése körben az EUB C-186/16. számú ügyben hozott ítélete is kötelező iránymutatást ad a nemzeti bíróságok számára, kimondva azt, hogy a szerződési feltétel világos és érthető megfogalmazásának követelménye azt jelenti, hogy hitelszerződések esetén a pénzügyi intézményeknek elegendő tájékoztatást kell nyújtaniuk a kölcsönfelvevők számára ahhoz, hogy az utóbbiak tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak. Ez a követelmény magában foglalja, hogy annak a feltételnek, amely szerint a kölcsönt ugyanabban a külföldi pénznemben kell visszafizetni, mint amelyben folyósították, nem csak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték emelkedhet, vagy csökkenhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is.
- [37] Azt, hogy az alperes által adott tájékoztatás ezen kritériumoknak megfelel-e, a bíróságnak kell megállapítania, azzal, hogy a pénzügyi intézménynek kell bizonyítania a szerződési feltétel világos és érthető megfogalmazását. Az EUB C-51/17. számú ügyben hozott ítélete pedig ennek kapcsán azt rögzíti, hogy az a követelmény, amely szerint a szerződési feltételeket világosan és érthetően kell megfogalmazni, nem korlátozható annak kizárólag alaki és nyelvtani szempontból való érthetőségére. A pénzügyi intézményeknek elegendő tájékoztatást kell nyújtaniuk a kölcsönfelvevők számára ahhoz, hogy az utóbbiak tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak, és e tájékoztatásnak ki kell terjednie legalább a kölcsönfelvevő lakóhelye szerinti tagállam fizető eszköze súlyos leértékelődésének és a külföldi kamatlábak emelkedésének a törlesztőrészletekre gyakorolt hatására. A kölcsönfelvevőnek egyrészt világos tájékoztatást kell kapnia arról, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés aláírásával bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállal, amely gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat, amennyiben az a pénznem, amelyben jövedelmét kapja, leértékelődik azon devizához képest, amelyben a kölcsönt nyújtották. Másrészt az eladónak, jelen esetben a kölcsönt nyújtó pénzügyi intézménynek fel kell hívnia a figyelmet az átváltási árfolyam lehetséges változásaira és a devizában felvett kölcsönrel összefüggő kockázatokra is.

- [38] Ugyanezen döntés 76. számú pontja szerint a fogyasztó számára ténylegesen lehetőséget kell

biztosítani arra, hogy a szerződés összes feltételét megismerhesse. A szerződési feltételekről és a szerződéskötés következményeiről a szerződés megkötése előtt időben nyújtott tájékoztatás ugyanis alapvető jelentőségű a fogyasztó számára annak eldöntéséhez, hogy szándékában áll-e az eladó vagy a szolgáltató által előzetesen meghatározott feltételeket elfogadva az eladóval vagy a szolgáltatóval szerződéses kapcsolatba lépni.

- [39] Ezen zsinórmértékek alapulvételével vizsgálta a bíróság az alperesi jogelőd által nyújtott tájékoztatás megfelelőségét.
- [40] Perbeli esetben a felperes személyes meghallgatása során elismerte, hogy az alperesi jogelőd árfolyamkockázati tájékoztatóját látta. Hangsúlyozta azonban, hogy a tájékoztatót sem a Brókernet üzletkötője, sem a banki ügyintéző nem adta neki át. Úgy nyilatkozott továbbá, hogy mind a Brókernet üzletkötője, mind a banki ügyintéző szóban arról tájékoztatta, hogy az ajánlott hitelkonstrukció nagyon előnyös a számára, arról pedig senki nem tájékoztatta, hogy az árfolyamkockázat olyan magas, hogy a törlesztő részletek korlátlan – vagy akár csak a megvalósult mértékben – megemelkedhetnek.
- [41] A perben az alpereseket terhelte annak bizonyítása, hogy az árfolyamkockázati tájékoztatás a szerződés megkötése előtt mind időszerűségében, mind tartalmában a fent kifejtett elvárásoknak megfelelő volt. Amiatt, hogy a felperes elismerte, hogy látta az alperesi jogelőd ügyféltájékoztatóját, még nem fordult meg a bizonyítási teher. Önmagában abból, hogy a felperes látta az ügyféltájékoztatót, még nem következik, hogy az abban foglalt tartalmat a felperes valóban megismerte. A felperes olyan módon is láthatta az ügyféltájékoztatót, hogy annak tartalmát ténylegesen nem ismerte meg, nem zárható ki példának okáért az, hogy a Brókernet üzletkötője csak felmutatta az ügyféltájékoztatót, de sem fel nem olvasta azt a felperesnek, sem annak tartalmát nem magyarázta el a felperesnek és nem is kérte meg a felperest arra, hogy maga olvassa el azt.
- [42] Az alpereseknek kellett tehát a perben bizonyítani, hogy az árfolyamkockázati tájékoztatót a felperes megismerte, a szerződés megkötése előtt az abban foglaltakat a Brókernet üzletkötője akár szóban, akár az ügyféltájékoztató átadásával a felperessel megismertette. Az alperesek e körben bizonyítási indítványt nem tettek. Az alperesek a 209. számú kölcsönkérelmet becsatolni nem tudták, így nem tudták igazolni, hogy a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében foglaltaknak eleget tettek. Alperesek nem tudtak tényelőadást tenni arra vonatkozóan, hogy ki járt el a Brókernet részéről üzletkötőként, és arról sem tudtak az alperesek nyilatkozni, hogy az üzletkötő pontosan miről tájékoztatta a felperest. Alperesek csak a szokásos ügymenetről tudtak nyilatkozni, de ez a konkrét perbeli szerződéskötés tekintetében határozott tényelőadásnak nem volt tekinthető.
- [43] Mindezek alapján a bíróság osztotta a felperes álláspontját abban a tekintetben, hogy a felperessel közölt árfolyamkockázati tájékoztatásnak csak a kölcsönszerződés I.10. pontjában foglalt tájékoztatás tekinthető, mivel az alperesek nem bizonyították, hogy a kölcsönszerződés aláírását megelőzően is kapott a felperes akár szóbeli, akár írásbeli tájékoztatást. A bíróság álláspontja szerint a szerződéskötés napján adott árfolyamkockázati tájékoztatás – függetlenül annak szövegétől – nem lehet a fent írt elvárásoknak megfelelő tájékoztatás az alábbiak okán.
- [44] Bár nem volt olyan jogszabályi rendelkezés, amely kifejezően előírta volna, hogy az alperesi jogelődnek a szerződés megkötését megelőzően mennyi idővel korábban kellett tájékoztatnia a

felperest az árfolyamkockázatról, a bíróság álláspontja szerint azonban a jóhiszemű és tisztességes eljáráshoz hozzátartozik az is, hogy a hitelező egy hosszú távú és nagy összegű kölcsönszerződés megkötésekor kellő időt biztosítson a fogyasztó részére annak megfontolására, hogy az átlassa a devizaalapú kölcsön konstrukciójának a lényegét, az árfolyamváltozással járó kockázatokat és annak rá vonatkozó esetleges hatásait. A szerződés megkötésének napján, a szerződés aláírása előtt adott tájékoztatás egy átlagos fogyasztó számára nem tekinthető kellő időnek, egy átlagos fogyasztó a szerződés megkötésének időpontjában (a felperesnek az alperesek által nem vitatott előadása alapján a kölcsönszerződés szövegét csak közvetlenül a szerződés aláírása előtt volt alkalma elolvasni) biztosan nem tudta átlátni, megérteni és átgondolni az egyébként is újnak számító, a lakosság körében még nem ismert deviza alapú kölcsön konstrukció lényegét és a konstrukcióból fakadó árfolyamkockázatot.

- [45] A Kúria 2/2014 PJE határozatában rögzítésre került, hogy az árfolyamkockázati tájékoztatás megfelelőségét az általánosan tájékozódott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó szűrőjén keresztül kell vizsgálni.
- [46] A BH 2021. évi 108. számú eseti döntésében is rögzített a Kúria, miszerint annak megítélése során, hogy a tájékoztatás tisztességes volt-e, nem volt és jelenleg sem elvárás az egyéniesítés, a pénzügyi intézménynek az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó (a továbbiakban: átlagos fogyasztó) mércéjét figyelembe véve kellett a tájékoztatást megadnia az árfolyamkockázatról. Nem volt feladata (a banknak) és kivitelezhetetlen is lett volna például annak alapos felmérése, hogy az adott fogyasztó milyen pénzügyi ismeretekkel rendelkezik, az adott írásbeli tájékoztatást megértette-e, ha ezzel kapcsolatban a fogyasztó felé nem jelzett.
- [47] Erre tekintettel a bíróság álláspontja szerint az árfolyamkockázati tájékoztatás megfelelősége vizsgálatakor ugyanúgy nem vehető figyelembe a fogyasztó esetleges átlagostól pozitív irányban eltérő intellektusa, megfontoltsága vagy átlagosnál nagyobb ismeretanyaga, mint ahogyan az sem, ha a fogyasztó negatív irányban tér el az átlagtól és átlagon aluli intellektussal vagy átlagosnál kisebb ismeretanyaggal rendelkezik. Nyilvánvalóan messzemenőig ellentétes lenne mindenfajta fogyasztóvédelmi irányelvvel az a szemlélet, ami szerint az átlagostól eltérés csak akkor nem vehető figyelembe – a fogyasztó érdekében - az árfolyamkockázati tájékoztatás megfelelőségének a vizsgálatakor, amennyiben a fogyasztó átlagon aluli intellektussal és tudásszinttel rendelkezik, akkor azonban figyelembe vehető – a fogyasztó hátrányára - az átlagtól eltérés, ha a fogyasztó átlagon felüli intellektussal vagy tudásszinttel rendelkezik.
- [48] Az árfolyamkockázati tájékoztatásnak az átlagos fogyasztó számára kell tehát megfelelőnek lennie, így a perben a bíróság álláspontja szerint nem volt figyelembe vehető szempont az, hogy a felperes az átlagostól eltérő ismeretanyaggal rendelkezett abban a tekintetben, hogy nem vitatottan korábban is kötött már egy deviza alapú kölcsönszerződést, hiszen az ebből származó hitel kiváltása céljából kötötte meg a perbeli kölcsönszerződést. A bíróság hangsúlyozza, hogy az árfolyamkockázati tájékoztatás megfelelőségét szerződésenként kell vizsgálni, az árfolyamkockázati tájékoztatásnak a perbeli kölcsönszerződés tekintetében önállóan kell megfelelnie a világosság és érthetőség követelményének. Nem válik megfelelővé az egyébként nem megfelelő árfolyamkockázati tájékoztatás arra tekintettel, hogy a fogyasztónak speciális – jelen esetben egy másik kölcsönszerződésből eredő - háttérinformációi vannak.
- [49] A bíróság álláspontja szerint a nem kellő időben nyújtott tájékoztatás miatt az árfolyamkockázati

tájékoztatás nem minősülhet tisztességesnek. Erre tekintettel a bíróság érdemben nem foglalt állást abban a tekintetben, hogy a kölcsönszerződés I.10. pontjában szereplő árfolyamkockázati tájékoztatás egyébként megfelelő tartalmú volt-e.

- [50] A bíróság a fentiekben kifejtettekre figyelemmel azt állapította meg, hogy az alperesi jogelőd által alkalmazott árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás nem felelt meg az átláthatóság követelményének. A Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettség megsértése a 6/2013. PJE-ben kifejtettek szerint nem azt eredményezi, hogy a szerződés jogszabályba ütközés okán semmis, hanem a szerződés tisztességtelenségének a megállapításához vezet. A Kúria Konzultációs Testülete a 2019. április 10-i üléséről felvett emlékeztetőben is rögzítette, hogy az árfolyamkockázat viselésével kapcsolatos tájékoztatás elmaradása vagy nem megfelelő volta esetén tisztességtelen és így érvénytelen a szerződésnek az a rendelkezése, mely szerint az árfolyamkockázatot a fogyasztó viseli. Mivel ez a főszolgáltatás körébe tartozó szerződési rendelkezés, ezért ennek érvénytelensége az egész szerződés érvénytelenségét eredményezi.
- [51] Erre figyelemmel a bíróság a perbeli kölcsönszerződés érvénytelenségét állapította meg, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 341. § (4) bekezdése alapján közbenső ítéletet hozva.
- [52] A bíróság a kölcsönszerződés érvénytelenségének jogkövetkezménye tárgyában, a közbenső ítélet jogerőre emelkedését követően fog döntést hozni.
- [53] A közbenső ítélet elleni fellebbezés lehetőségét a Pp. 365. § (2) bekezdés a) pontja biztosítja.

Budapest, 2023. január 20.

dr. Szentirmay Gabriella Júlia s.k.
bíró